

גרינינה בעיימעלעך

אונטער די גרינזקע
בוימעלאך
שפילען זיך משה לאך
שלמה לאך
.....
צוי מיר זאל זיין ווישע
קערלאך
פאר אייערע כשרע
אגעלאך!
ח.נ.ב.אליק

חודשדיקער אילוסטראציע קינדער-זשורנאל.

אינהאלט:

אונדזערע אלבעם —
מוטער און קינד —
פאסטאטערעס פון סטאטאס לע ברען
שפילן מיר אין שניי (שיר מיט נאָסן), י. ב. כהן
מוזיק פון מ. פאזנער
פאמלענשעלעך משה בראַדערזאָן
פארהאט דער האלמיש האט אַזא ברייטן האלדז —
א קיפלינגישע געשיכטע איבערגעמאכט
פון משה באדיר
צימייצי ציף (שיר) יהושע
יידישע פאקסטעסות און לעגענדעס,
געזאמלט פון ספרים דורך ש. באסטאטסקי
אסתר בולבע (שיר) ל. מאטעס
די ראבע הון נחום יוד
ראבערס מולטאן, דער דערמינדער פון דער דאמאשיף,
(סוף) באַראַבעט פון ש. באסטאטסקי.

אונדזער קלוב,
טריילעכע חינוך.
אונדזער צייטונג.

ארויסגעגעבן פון פארלאג
„נייע יידישע פאָלקסשול“, ווילנע.

דערעס:

Wilno, Stefańska 24 m. 28.

№ 3 דעצעמבער 1926

אָפּגעגעבענעס-פּרייז: פאַר פּוילן אַ יאָר (10 נומערן) — 4 גילדן, אַ 1/2 יאָר (5 נומערן) — 2 גילדן.
פאַר אױסלאַנד: אַ יאָר (10 נומערן) — 60 סענט, אַ 1/2 יאָר (5 נומערן) — 30 סענט.

פרייז פון נומער 50 גראַשן (6 סענט).

לערנביכער

- רעכנביכער פון ש. באסטעמסקי.
1. אילוסטרירטער אריטמעטישער רעכנבוך פארן 1-טן לערניגער.
2. אריטמעטישער רעכנבוך (ערשטער הונדערט)
3. אריטמעטישער רעכנבוך (ערשטער טויזנט)
4. אריטמעטישער רעכנבוך (בלערליי צאלן)
5. אריטמעטישער רעכנבוך (ברוכצאלן)

לערנביכער אויף יידיש

- פון ש. באסטעמסקי און מ. הימסען:
6. לעבעדיקע קלאנגען א. ג.
7. לעבעדיקע קלאנגען — כרעס-טעמאטיש פארן 1-טן לערניגער.
8. לעבעדיקע קלאנגען — כרעס-טעמאטיש פארן 2-טן לערניגער.
9. לעבעדיקע קלאנגען — כרעס-טעמאטיש פארן 3-טן לערניגער.
10. דאס נייע הארט — כרעסטטי-מאטיש פאר עלטערע קלאסן.
3 בענד: עפאס, ליריק און דראמע.

ביבליאטעק פאר

יינגערע קינדער:

פון ש. באסטעמסקי.

1. יעקעלע גאר.
2. יודע דער חתונה-רעגער און זינע מעשיות.
3. מול.
4. צוויי פאנטות.
5. (א) דער נס, (ב) דער צדיק.
6. דער בוים און דער חיות.
7. יונגל צינגל — לויט בר: גרים.
8. די אמתע בלה.
9. דאס מענטשעלעך אין האלד.
10. בשומאכער און זון. ב. גר.
11. דער העלדישער שניידערל.
12. קארנא — פון דעם לעבן פון די איטאליענישע קינדער, וואס ארבעטן אין די שאכטעס.
13. גיובער האמען — (פון דעם לעבן פון די קוילנערעכער).
14. דער לינגער — (א מעשהלע).
15. די גאשערקע.
16. מעשהלעך פון עזא 1 העפט.

17. מעשהלעך פון עזא 2 העפט.
18. 3.
19. 4.
20. 5.
21. דער פארשלאסענער קאסטן — (יידישע פאלקסמעשה)
22. צוויי יחומים — (פאלקסמעשה) לע פאר קלענערע קינדער.
23. לעבענדיקע פון אמאל — (פאלקסמעשה) מוקדון און די פרויען, דער משפחה, דער גויכישער חכם סאלאן.
24. דאס גרויסע הארק (מעשהלע).
25. דאס חיותעלע — (מעשהלע).
26. דער קייסער און דער צדיק — (יידישע פאלקסמעשה)
27. פאלקסמעשיות און לעבענדיקע פון אלטן פראג
28-31. דער קונדס 1, 2, 3, 4 (אומלונגען פון רעטענישן, אויסגאבן, שפילן, רעכונן, חיצן, הערסלעך, נאכערס-לעך א. ג.)
32. בוסתאני — (פאלקסמעשה).
33. דער צער פון אן אלטן קאטערזשניק.
34. די ריוו פון ח. גארשין.

ביבליאטעק פאר

עלטערע קינדער:

פון ש. באסטעמסקי

1. פרייטאף גאנסען.
2. די חיד ליווינסטאן.
3. הענרי סטענלי.
4. די צוויי קאלומבוס האט אנט-דעקט אמעריקע.
5. אין דער נאכט פון בריקת חמץ.
6. זאלק.
7. יאהאן גוטענבערג.
8. דושעמא אואט.
9. ראבערס פולסטאן.
10. דוסטרוש סטעמענסאן.
11. י. ל. פרא — זאמלבוך.
12. געלף און פאטראש.
13. פאלינג קומט — פאנטאסטי-קינדערייטעס אין 2 אקטן.
14. די באמרינג פון די שווארצע קנעכט — (דאס לעבן פון די שווארצע נעגערס און א ריט ביאגראפיעס פון די קעמער

- פאר זייער באמרינג: הארי-סאן, פאקער, ביטשער סטאן, אייבראם לינקאלן, בוקער חא-סינגטאן א. ג. (אילוסטרירט)
15. מדרכי אנטעקאלסקי — ביט-גאמליע פון דעם גרויסן ירושן סקולפטער, רייך אילוסטרירט מיט די חוכמסקטע בילדער פון זיינע חערק.
16. די פאסט אמאל און היינט.
17. בענדזשעמין פראנקלין.
18. די קוילנערעכער פון עמיל זאליא:

מאטעריאלן צום

יידישן פאלקלאר

- געזאמלט און דערקלערט פון ש. באסטעמסקי.
1. יידישע פאלקסרעטענישן — 3 טע פארגרעסערטע אויפלאגע מיט א בילדגע פון ש. פאניסקי'ס רעצענזיע.
2. זאמלונג פון יידישע שפריכי-הערטער פאר שול און סאמיליע.
3. ביים קחאל 1-טער באנד — יידישע שפריכערטער, הערט-לעך רעדנסארטן, פא-גלייכע-נישן, חונטענישן, ברכות, שבעות, קללות, חרמות, סימנים, סגולות און זאכענאנעס.
4. ביים קחאל 2-טער באנד — יידישע פאלקסלידער.
5. 169 יידישע פאלקסמעשיות און לעבענדיקע חעגן בעל שם טוב.
6. פורים-שפילן.
7. מעשה דילה ריינה.

אויפן לאגער

געפינען זיך:

1. ק. מ. יאנגאדעמסקי (יידיש-מ. הימסען) זומערדיקע פא-בעטן אויף גאסורחיסטאנט. זאגלעניש און באטאניק.
2. דאס לעבעדיקע הארט — כרעסטאטישע פון ש. באס-טעמסקי און ו. רייזען.
3. 25 העפטן פון דער יוגנטי-ביבליאטעק "חבר".
4. לאטעטישיל, רעטעניש.

גריינהרע ביימערער

חודשדיקער אילוסטרירטער קינדער-זשורנאל
אונטער דער רעדאקציע פון ש. באסטאמסקי.

ערשטער יאָרנאָנג

דעצעמבער 1926

נומער 8

אונטערפארטרעט פון מאדעם לע ברען

מוטער און קינד

ווארפן מיר די קוילן שניי,
די קוילן שניי די קוילן שניי;
ווי די פייגל פליען זיי,
פליען זיי — ס'פליט!

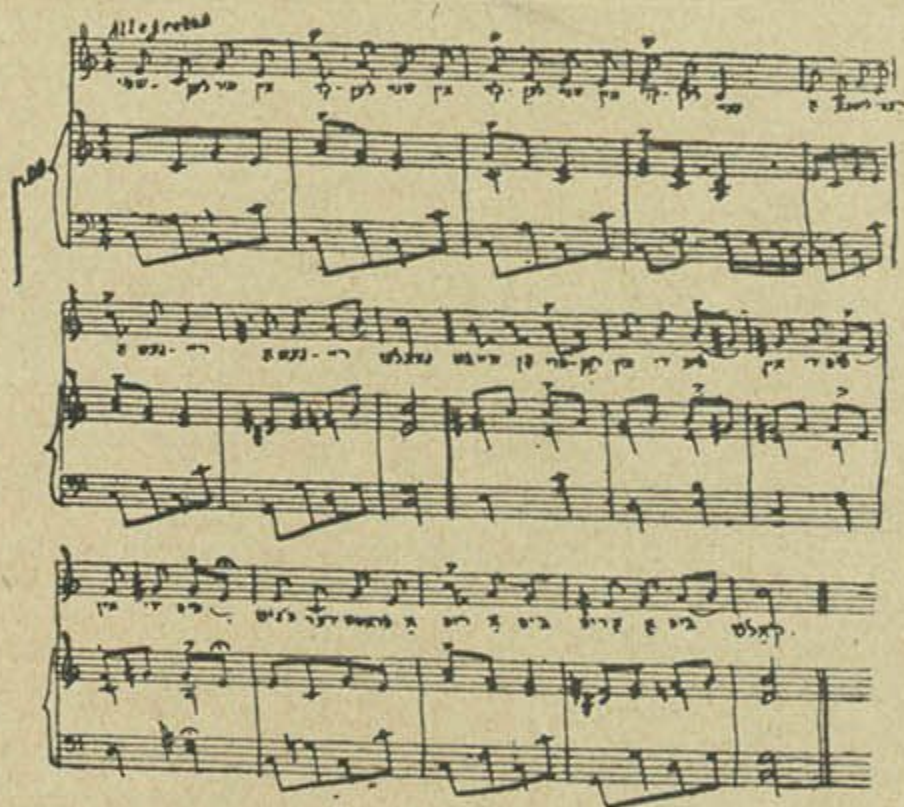
ווערט אונדז קאלט אויך אין די
הענט,

אין די הענט אין די הענט,
אי ס'איז קאלט, אזש עס ברענט,
אזש עס ברענט — ס'ברייט!

טרעפט א קויל א הויכן יונג,
א הויכן יונג, א הויכן יונג,
און ער גיט צו אונדז א שפרונג,
צו אונדז א שפרונג — א לאף!

ווארפן מיר די שניי, אוועק,
די שניי אוועק, די שניי אוועק,
און צום שפיל שוין נעמט אן עק,
נעמט אן עק — א סוף.

ב. ביילין.

שפילן מיר אין קוילן שניי,
אין קוילן שניי אין קוילן שניי,
א געליארעם, א געשריי,
א געשריי — גוואלט!

הייבט אן פרירן אין די פיס,
אין די פיס, אין די פיס,
סגיש דער פראסט א ריס, א ביס,
א ריס, א ביס — ס'קאלט!

„קינדערלאנד“

משה בראדערוואן.

ספעציעל פאר די „נרינינקע ביימעלעך“.

צאפלמענטשעלעך.

ס'איז א מעשהלע א פיינע, האט נאך נישט צו מיר קיין טענה,
וואס אינגאנצן איז זי וואר, וואס דורכויס איז זי נישט קלאר.

קאפיטעל א.

ווי זעט עס אויס ביים צאפלמענטשל-מייסטער אין שטוב,
ווען ער איז נישטאָ.

אויף דעם העכסטן גארן — אויף א בידעמל
אין א ווינקעלע אין א פינצטערן
ווינט דער אלטיטשקער — ווינט דער זידינקע
צאפלמענטשל-מייסטער — קלעקפאפיר,
אליה-געצל ברב נתן-זעליק
קלעקפאפיר — קענען אלע אים!

איז בייטאָג, א שטייגער, זעט מען אים ניט אָן.
בלייבט דאָס בידעמל אויף א שלאָס פארמאכט.
און אויף טישעלע, און אויף דעם קאנטיקן
ליגן אָנגעשיט פאפירלעך, טעוועלעך,
און שטיקלעך פאפ, און טייג פארטריקנטער,
פארשיידן בערשטעלעך, און שערן צוויי,
און פעדעם-קניילעכלעך, און גלאט אזוי
שוין אויסגעשניטענע, און נישט-פארענדיקטע
האלב-גופיםלעך פון שמענדריקלעך,
הענטלעך-פיסעלעך פון האַצמאכלעך.
און אמאָל, אמאָל — א שווארצינקער,
א פארפארטיקטער — א צינגיטאנג.

קריכט פון לאַך ארויס
מיזל = מייזל = מויז.

זעט זי — קיינער איז נישטאָ אין הויז.
און ס'איז צוגעשפארט און פארלייגט די טיר,
און נישטאָ דער באַלעבאָס, אליה-געצל קלעקפאפיר!
גיט דאָס מיזעלע א שמאַרע מיטן נאָז
און האָפּ-האָפּ! א שפרונג אויף טישעלע
אויף דעם נאקעטן, אָן א טישטעכל,
און א כאַפּ זיך צו — צו דעם שיסעלע,
צו דעם שיסעלע מיטן לייזן פאפ.

און מיט פאדערשטער, און מיט פיסעלע
זיך ביי וואַנסעלעך א טאפ,
און „ציק-ציק“ געגעבן שטיל-שטיל א ניסערע
און אין שיסעלע א כאפ...
אַט א ביסעלע, און נאך א ביסעלע —
גייט עס צו אזוי — כאפ-לאפ!

זאָל נאָר באלעבעסעלע אין דער טיר נישט טאָן
פלוצים און פון העלער הויט
אומגעריכט א קלאפ...

אַט א ביסעלע! א קאפ און נאך א קאפ —
אינם שיסעלע ווערט שוין קנאפער פאפ!

און דאָס מייזעלע איז שוין אויכעט זאט.
פוצט זיך וואַנסעס אָפּ — ווישט — און מאכט זיי גלאט!
און פארביסן מיט א שטיקל טעוועלע,
א נישט טויגעדיקן, א געפטרטן,
(זיט ניט מאכן דאָך קיין היזקות אים!)
מיט א ביסל פארב אלץ פארטרינקט זי גלייך
פון א שעלעכל פון א בלעכענעם —
קוקט זי זאט זיך אום:

אויף דער סטעליע גרוי — אויף דעם באלקנדל,
אויף דעם פענצטערל דעם פארשטויביקטן,
אויף די ווענטעלעך טונקל אויסגעקאלכט,
און אויף מענטשעלעך די פאפירענע,
וואָס זיי הענגען דאָ שטילע פלאטשיקע —
הענטלעך, פיסעלעך אויסגעצויגענע,
און די קעפעלעך אויסגעבויגענע,
און פון מיטן פונקט — און פון זיי אראָפּ
פאלן צו דער ערד לאנגע שנירעלעך —
גרויע פעדעמלעך, וואָס באוועגן זיי,
ווען גרוי-מייזעלע נאָר דערנענטערט זיך,
כאפט די שנירלעך אָן מיט די ציינדעלעך
און ציט, און ציט צו זיך,
און ציט, און ציט אראָפּ:

גייען זיי נישט אום, נאָר זיי הענגען אלץ,
אויף די ערטער שטייף, און אויף די זעלביקע,
און באוועגן, נאָר מיט די גלידערלעך

(אויף א יין אופן נאָר, ווי די ברידערלעך!)
מיט די הענטעלעך, מיט די פיסעלעך —
און עס טרעפט דאָס רוב — אויך מיט די אייגעלעך,
און עס טרעפט צומאָל אויך מיט צינגעלעך...

הענגען אָט אזוי צאָפּל-יינגעלעך,
און פאַר מייזעלע ווייזן שטיקעלעך,
ווען זי ציט זיי שטאַרק פאַר די שטריקעלעך!

ק א פ י ט ע ר ע ב.

ווי ס'צעהוליען זיך די צאָפּלמענטשעלעך מיט דער מייזעלע באַנאָד.

אויף דעם העכסטן גאָרן — אויף דעם בוידעמל
פריילעך, לוסטיק איז און זייער האָפּערדיק:
ס'ריידן שטומע רייד צאָפּל-מענטשעלעך
מיט דער מייזעלע — מיזל-מייזעלע.

בלויער פאַיאַצל לידל פיל בלום,
דער מיט לאָקנדלעך — קעפּל-קרייזעלע,
קוקט זיך לעבעדיק און געהויבן אום,
און ער זינגט זיך שטום זינס א לידעלע,
טאַנצט אויף שטריקעלע א רקידה'לע;
איז דאָס לידעלע אזא:

— זייט זשע שטילער! שא! שא!

— פאַטש, פאַטש קיכעלעך,

טאַט'שי ט'קויפן שיכעלעך,

צאצקעלעך און ביכעלעך!

פאַטש, פאַטש הענטעלעך —

הענטעלעך ווי פרענטעלעך,

קלאפן זיך אָן ווענטעלעך —

און בלייבן, בלייבן הענגען...

לאָמיר איצטער אונדזער צייט,

לאָמיר איצטער אונדזער צייט

פריילעכער פאַרברענגען!

ווייסט ניט מייזעלע דעם טייטש פון לידעלע:

מייזעלע האָט ליב דעם טייטש פון אלץ צו וויסן.

מייזעלע האָט ליב א צימעסל א זיסן!

לאָזט זי אָפּ דעם בלויען פאַיאַצל און גייט אוועק,

לויפט אוועק צום שוואַרצן יונגמאַנטשיק,

וואָס ער האלט אין האנט אַ בעזים, ווי אַ קאנטשיק,
וועלכן זי האָט ליבער מערער —
צו דעם שוואַרצן קוימענקערער
צו דעם מיסטער שוסטער צינגיטאנג!

כאפט זי אָן פאר שטריקל לאנג,
און זי ציט אים, און זי ציט:
פליט דאָס פאַיאַצל און פליט,
און ער זינגט אזא מין ליד:

איך בין מיסטער צינגיטאנג!
מיך דערקענט מען אין מיין גאנג,
אז איך בין דאָך נישט קיין לערער,
און נישט ווייניקער — נישט מערער,
ווי אַ יוסטער קוימענקערער!
פרעג איך אייך: צו קען מען זיין
שיין אזוי? אזוי מין פיין?
אין מיין גראַד נאָך מערער קלערער?

מערער קלערער קען שוין גאַרניט זיין! אודאי נישט!

איז דאָס מייזעלע שוין פארטיק מיטן צינגיטאנג —
מאכט זי זיך אַ קליינעם איבערגאנג
צו דעם אייביק וואַכעדיקן, לאַכעדיקן האַצמאַכל,
וואָס ער האלט זיין צינגעלע אַרויסגעשטעקט,
און זיין מלבוש געפֿינטלט איז — מיט פעטס געפלעקט.
און זי זאָגט אים:

— לאַנגער, לאַנגער האַצמאַך, דו!
גיי אַרויס איצט פון דיין רוי —
מיט די קונצן גיי אַרויס
פאר דיין אורח'טע דער מויז!

הייבט אָן האַצמאַכל צו צאָפלען,
דרייען מיט די שוואַרצע אַפלען —
און די אויגן זיינע גלאַצן,
און ער טוט דעם מייזלס רצון —
און ער לאָזט נישט וואַרטן לאַנג
אורח'טע אויף זיין געזאָנג:

— האַצמאַך בין איך! האַצמאַך! האַצמאַך!
און איך טאַנץ מיך! און איך גלאַץ מיך!
קיינעם, קיינעם גייט נישט אָן,
ווי איך האָב זיך אָנגעטאָן!
און איך הענג מיר אין דער זייט,
שמועס נישט מיט אָט די לייט!
און איך טאַנץ מיך! און איך גלאַץ מיך!
האַצמאַך בין איך! האַצמאַך! האַצמאַך!

טראַכט זיך מייזעלע, אז האַצמאַך איז אַ גרויסער נאַר,
זינגט ער עס אזוי דערפאַר!
און זי גיט אַ שאַר זיך צו דעם שמענדריקל,
צו דעם, וואָס מיט די גלעקעלעך און טעלערלעך,

און מיט א מיצעלע, וואס מיט א שפיצעלע,
גיט זי אים פאר פעדעמל א כאפ —
גיט ער מיט די טעלערלעך א קלאפ,
מיט די גלעקעלעך א קלונג —
און מיט שטומען שטימעלע א זונג:

— צים=צע=דע=רים! צים=צע=דע=רים!
פאטש איך מיט די טעלער!
אויפן בידעם בעסער איז,
ווי אין טיפן קעלער!
און א שטיקל צייט איז עס ליהודימדיק אויף בידעמל:
צאפלמענטשלעך צאפלען אום אויף שנירעלעך און שפרינגען
און מייזעלע מיט דינער שטימעלע —
העלפט זיי צו צו זינגען!
(פארזעצונג קומט).

פארוואס דער וואלפיש האט אזא ברייטן האלדז?

א קיפלינגישע געשיכטע, איבערגעמאכט

פון משה נאדיר.

הינטערן וואלפיש'ס רעכטן אויער, ווארים
וואס זיכער איז זיכער זיכער ער,
ווי וואס נישט זיכער. פלוצים האט זיך
דער וואלפיש א שטעל געמאן אויפן עק
און א מאך געמאן: „כפינינגעריק“. וואס אויף
איינציקע ווערטער וואלט עס געהייסן: „איך
בין הונגעריק“. און דאס קליין ברעקל-פיצל-
פישעלע האט געענטפערט אויף א קליין-
ברעקל-פיצל קולכן: „נאבלדיקער און א י-
גוואלדיקער וואלפיש, האסטו אמאל
פארזוכט דעם מעם פון מענטש-פלייש?“
— ניין! — האט געזאגט דער וואלפיש,
„סעפעסנוט?“

— שקאשע! — האט געענטפערט דאס
קליין ברעקל-פיצל-פישעלע. — נאך ס'איז
א קליין-קאפעלע האפסעדיק.
נוט! — האט געזאגט דער וואלפיש-ברענג
מיר א פעסל מענטשן! — און ביי די דאזיקע
ווערטער האט ער צעפאטשט דעם ים מיטן
עק-אז ס'איז אזש גענאנגען א ווייסער שוים.

אינם ים — שוין לאנג דא אין דעם —
איז, א ליבלעבן מיינס, געווען א וואלפיש
וואס האט געמאן לעבן פון פישפרעם.
ער האט גענעסן הארפיש און נארפיש,
קרוםפיש און שטומפיש, אקענס און באקענס,
דארענקעס און סמארענקעס, פלאמיצעס און
קראמיצעס, קארפן און שמארפן, קורעסלעך
און טשורעסלעך, ראקעס און פראקעס,
שלינקען און שלייען, העכטן און קנעכטן
און סאמע אקתדיקע שווערד-פיש.
אלצדינג, וואס דער ים האט אים אונ-
טערנעמראגן, האט ער גענעסן מיטן מויל
זיינעם — האם! אט-אזוי-א. ביז סוף-בל-סוף
איז אין נאנצן גייענדיקן ים נישט געבליבן
מער ווי איין קליין ברעקל-פיצל-פישעלע.
און ס'האט טאקע, בנאמנות, אזוי זאל
אונדז נאט העלפן, ווי מיר זאגן קיין ליגן
נישט, געהייסן פישעלע.
אט דאס קליין ברעקל-פיצל-פישעלע
איז זיך געשוואמען א קליין ביסעלע

האָפּסנדיק. אַ חוץ דעם טוט ער מיר אין דער גאַל אַריין און כ'מוז, עוואָפּ, שלוקערצן, וואָס טוט מען?"

— זאָגט אים, ער זאָל אַרויסקריכן! — האָט געזאָגט דאָס קליין ברעקל פיצל פישעלע.

האָט דער וואַלפיש געפאַלגט און אַרונטערנעשרינן צו זיך טיה טיף אין האַלדז אַריין: "קריך אַרויס-העי, דאָרטן, און לאָז גע-מאָך. איך שלוקערין, נישט פאַר דיר געדאַכט, זייער שטאַרק — עוואָפּ!"

— געמיידייטאָם! — האָט געענטפערט דער מאַטראָם — נישט געכאַפּט און מאַמיר צייט! דו שוויס מיט מיר בעסער צו די ווייסע פעלזונג ברענעם פון לולעוואַלנאָד, וווּ מיין היים איז, דערנאָכדעם, הערסטו מיך, וועלן מיר זען! און ער האָט גענומען טאַפּקען און האָפּקען נאָך שטאַרקער ווי פריער.

"טו און פאַלג!" — האָט געזאָגט דאָס קליין ברעקל פיצל פישעלע — "איך האָב דיר וואַרשיינלעך באַדאַרפט צו זאָגן נאָך פריער, אַז דו האָסט צו טאָן מיט אַ מענטש, וואָס איז אַ געפערלעכער חכם."

מילא, דער וואַלפיש איז געשוואומען און געשוואומען, מיט שופן און פליצן, מיט האַק און פאַק און זאַק און טאַק, אַזוי שטאַרק ווי ער האָט נאָר געקענט — צוליב מ'שלוקערצן, וואָס ער האָט געשלו-קערצט ביזאָלאַוואַנעט ער האָט דערזען די ווייסע פעלזונגענעם פון לולעוואַלנאָד. דאָרט האָט ער גענומען און כמעט ביז צום גאָרטל אַרויפגעשוואומען אויף די זאַמדיק פונאַנדערנעפנט ס'מויל און אַרונטערנעשרינן צו זיך אין בויך אַריין:

"לולעוואַלנאָד!! לעצטע סטאַנציע!! דאָ בייט מען דעם צוג פאַר לעקישדאָף און בעקישדאָף, פאַר האַרנעכערנאָ, און שטאַרקעמערק, פאַר קבע-"

און ווי ער האָט אַרויסגעזאָגט דאָס וואָרט "קבע", האָט דער מאַטראָם דערלאָנגט אַ שפרונג אַרויס מיט הויז און בלוז און—נישטאָ אים! דאָס איז אַבער נאָך נישט דער סוף פון אונדזער געשיכטע.

ס'איז געווען אַזוי: אין דער צייט, וואָס דער גוואַלדיק קלונער מאַטראָם האָט זיך

געפונען אינם וואַלפיש'ס האַלדז, האָט ער מיט זיין גרויס קלונשאַפּט, גענומען ס'פעג-מעסערל זיינס און צעשניטן ס'שווימברעטל אויף לייסטלעך און גראַטקעס און פון דער-פון צונויפגעשטעלט אַ מין גראַטעקעסמל און עס צונויפגעבונדן מיט די שלייקעס (איצט ווייסט איר שוין, צוליב וואָס מיר האָבן אויף אַ מינוט נישט געמאַרט פאַרגעסן די שלייקעס!) און ער האָט דאָס דאָזיקע גראַטעקעסמל אַריינגעשטופט טיף טיף אין וואַלפיש'ס האַלדז און אַט-אַזוי-אַט איז עס דאָרט געבליבן שטעקן-נישט אַהין נישט אַהער. דערנאָך האָט דער גוואַלדיק קלונער מאַטראָם זיך אוועקגעשטעלט און געזונגען אויף זיין אייגן קול:

כאַלעמידן, כאַלעמידן —

וועסט נישט עסן מער קיין ברויט, —

נישט קיין מענטש און נישט קיין פיש

וועט'ן גרייטן דיר צום מיש.

פאַר דעם קעסמל מיט דער גראַטע —

מוזטו צאָלן ווי אַ טאַטע!

וואָרים דער מאַטראָם איז געווען אַ גוואַלדיק קלונער זינגער אויך. דערנאָכדעם האָט ער, ווי מיר ווייסן שוין, זיך אַרויסגע-כאַפּט אין דרויסן אַרויס און איז אַוועק אַהיים צו זיין מאַמעש, זאָל לעבן, וועלכע האָט אים (ווי ס'איז אונדז באַקאַנט) אָנגע-זאָגט, אַז מ'טאָר נוצן די פיס פאַר וועסלעס און אַז ס'איז קיין פושה נישט!

שפעטער אַביסל האָט ער התונה געהאַט און ער לעבט זיך אין עושר און אין כבוד ביז אויפן היינטיקן טאָג.

דאָס געמלעכע קען מען אויך זאָגן פונם וואַלפיש, אַ חוץ וואָס ער איז, זינט יענעם טאָג, נישט געווען ביים בעסטן געזונט און נישט געקאַנט שלינגען עפעס אַנדערש ווי בלוז קליינע-קליינע פישלעך (דאָס קליינע ברעקל פיצל פישעלע, וואָס האָט אים געגעבן די שיינע עצה, האָט זיך געכאַך געוואַלט ראַטעווען, אַבער ס'איז אַריין אין דער ליג-קער קעל).

און אַט-אַט-דאָס, איז דער סאַמע סוף פון אַט-דער-אַ געשיכטע, ליבלעכנס מיינע!

פון "קינדערזשורנאל", ניו-יאָרק.

יהואש.

ספעציעל פאר די „גרינינקע ביימעלעך“.

ציפי - צי ציף.

שטייט א שווערבל אויף א דאך,
און פינטלט צום באגינען;
אין מזרח שלאגט א שארער שליאך,
אין פינשטאק וועקן זיך די בינען.

קומט מיט פערל באהאנגען פרימארגן צו גיין,
קרייען און לאכן די הענער;
דער יונגער פרימארגן איז שיין,
און דער טאג וועט זיין נאך שענער.

„ציפי - ציף, ציפי - צי - ציף,
א שיינעם דאנק!“
גיט שוואלב פון זיך דעם טוי א טריף,
און היין און הער און שלינג און שלאנג;
ליכטיק האלב און פינצטער האלב,
און ציף - ציף - ציף די קליינע שוואלב.

„ציפי - צי - ציף, ציפי - צי - ציף,
דער שיינער טאג איז מיין;
דער הימל אין הויך און די ערד אין דער טיף
וועט לויטער מיינע זיין,
ציפי - צי - ציף, ציפי - צי - ציפי - צי - ציף,
וועט לויטער מיינע זיין.“

יידישע פאלקס-מעשיות און לעגענדעס

געזאמלט פון ספרים דורך ש. באסטאמסקי.

באשלאסן צו קויפן די פלי פאר צען גילדן, ווייל ער האט די פלי נייטיק געדארפט. איז דער קונה געגאנגען צו רב ספרא און האט אים געפונען ווי ער לייענט קריאת שמע. האט ער געווארט, ביז ער האט געענדיקט און דאן געזאגט: „נא דיר די צען גילדן און גיב מיר די פלי.“ האט רב ספרא געזאגט: „איך וויל פאר דער פלי נאר אכט גילדן, דען אזוי איז געבליבן אין מיין דעה.“

ב.

רב ספרא איז איינמאל ארויס שפאצירן מיט זיינע תלמידים אויסערן שטאט. האט ער באגעגנט א חסיד, וואס איז אנגעקומען אויפן וועג אנטקעגן אים.

האט דער חסיד געזאגט: „וואס האט זיך מיין האר אזוי פיל ממרים געווען ארויס צוגיין אזוי ווייט?“ ווייל ער האט געמיינט, אז רב ספרא איז ארויסגעגאנגען פון זיין פבוד וועגן.

האט רב ספרא אים געענטפערט, אז ער איז נישט ארויס פון זיין פבוד וועגן, נאר אכטל שפאצירן.

איז דער חסיד מביש געווארן. האבן די תלמידים געזאגט צו רב ספרא: פארוואס האט ער אים אזוי באליידיקט? האט ער זיי געענטפערט, אז אויב ער וואלט געזאגט אנדערש, וואלט ער דאך געזאגט א ליגן. האבן זיי אים געענטפערט, אז ער האט געדארפט שווייגן.

וועגן הויך-לערנען.

עס איז געווען א תלמיד ביי רבי אליעזר בן יעקב, וואס ער האט זיין לערנען נישט הויך ארויסגערעדט. אין דריי יאָר ארום נאָכן לערנען האט ער זיין לערנען פארגעסן.

די ברכה.

איינער איז געגאנגען אין דער מדבר און ער איז געווען הונגעריק און דאָרשטיק און מיד. מיטאמאל האט ער דערזען א גרויסן בוים, וואס זיינע פרות זיינען געווען זיס, און וואס האט געהאט א גרויסן שאַטן און א שטראם וואסער איז אונטער אים געפלאָסן. האט ער געגעסן פון די פרות, געטרונקען פון דעם וואסער און זיך אָפּגערוט פון זיין מידקייט אין דעם שאַטן.

פארן אוועקגיין האט ער זיך אָפּגערופן צום בוים: „דו בוים!“ מיט וואס זאל איך דיר בענטשן? זאל איך זאָגן דיין פרות זאלן זיין זיס? – האָסטו שוין! זאל איך זאָגן, דו זאלסט האָבן א שיינעם שאַטן? – האָסטו שוין! זאל איך זאָגן, א שטראם וואסער זאל אונטער דיר פליסן? האָסטו שוין! מערנישט מיט דער ברכה וועל איך דיר בענטשן: אלע ביימער, וואס מע וועט פון דיר פלאנצן, זאלן זיין אזוי ווי דו.“

מעשיות וועגן רב ספרא.*

א.

איינמאל האט רב ספרא געהאט א פלי צו פארקויפן. האט ער געבראכט צו א מענטשן, וואס האט זי געוואלט קויפן. אָבער רב ספרא איז אוועק צוריק אהיים מיט נאָרנישט, ווייל ער האט געוואלט פאר דער פלי צען גילדן, און יענער האט אים געגעבן אכט גילדן.

אין א צייט ארום האט רב ספרא באשלאסן די פלי צו פארקויפן פאר אכט גילדן, ווייל ער האט זייער נייטיק געדארפט האבן געלד. אין דערזעלבער צייט האט יענער

(* א יידישער געלערנטער.

דער פשוטער קרוג און דער גילדערנער עמער.

א דינסט איז גענאנגען איינמאל שפן
וואסער אין א ברונעם, און איר קרוג איז
אריינגעפאלן אין ברונעם. האט זי זייער גע-
וויינט און זיך שטארק מצער געווען.
אינדעם איז אָנגעקומען א דינסט פון
א רייכן שר מיט א גילדערנעם עמער, און
ער איז אויך אריינגעפאלן אין ברונעם.
האט די ערשטע דינסט זיך זייער גע-
פרייט.

האט די צווייטע דינסט איר געפרעגט,
פארוואס זי פרייט זיך. האט די ערשטע גע-
ענטפערט: "איינער וועט דאך געוויס אריינגיין
אין ברונעם ארויסנעמען דעם גילדערנעם
עמער, וועט ער שוין מיין קרוג אויך ארויס-
נעמען. אָבער ווען דיין עמער וואלט גיט
אריינגעפאלן, וואלט קיינער גיט אראפגענאָג-
נען אין ברונעם פון מיין קרוג וועגן."

כבוד אב.

רבי אברהם האט געזאגט: דער וואס
טוט אזוי, ווי מיין אבימי טוט, דער איז
מקיים כבוד אב ואם.

אבימי האט געהאט פינף זין. און ווען
זיין פאטער רבי אברהם פלעגט אָנקלאפן
אין מיר, פלעגט ער גיט לאָזן זיינע קינדער.
זיי זאלן אים גיין עפענען, גייערט ער איז
אליין גענאנגען. און אויפן וועג פלעגט ער
שרייען: "איך עפן, איך עפן!" כדי דער פא-
טער זאל גיט דארפן גאָכאמאל קלאפן.
איינמאל האט דער פאטער זיך געהייסן
ברענגען א טרונק וואסער. איידער מע האט
אים געבראכט דאס וואסער, איז דער פא-
טער איינגעשלאָפן. איז דער זון אן איינגע-

פויגענער געשטאנען. ביז דער פאטער האט
זיך אויפגעכאפט.

פאר א יתום מיט א יתומה.

אז די גבאי צדקה פלעגן דערזען רבי
אליעזר איש כפר בר' הותא, פלעגן זיי זיך
באהאלטן פאר אים, דען אלץ וואס ער האט
געהאט ביי זיך, האט ער זיי אָוועקגעגעבן.
איינמאל איז ער גענאנגען אין מאַרק
קויפן אויסריכטונג פאר דער טאכטער. האָבן
אים די גבאי צדקה דערזען. האָבן זיי זיך
באהאלטן פאר אים. איז ער זיי גאָכעלאָפן
און זיי געפרעגט:

- אויף וועמען גייט איר אָרעם-געלט
אויסנעמען?

האָבן זיי געענטפערט:

- א יתום מיט א יתומה חתונה צו מאַכן.
האט ער געזאגט: - "שווער איך, אז זיי
זיינען פריער פאר מיין טאכטער."

האט ער גענומען גאר דאס געלט, וואס
ער האט געהאט זיין טאכטערס אויסריכטונג
צו קויפן און עס די גבאים אָוועקגעגעבן.
איז אים געבליבן איין גילדן. האט ער גענו-
מען און געקויפט פאר דעם ווייץ און
האט עס געלייגט אין זיין חדר, ווו מע פלעגט
דארטן הבואה לייגן.

איז געקומען זיין ווייב צו זיין טאכטער
און געפרעגט: - וואס האט דיר דיין טאטע
געבראכט?

האט זי געזאגט: - אלץ, וואס ער האט
געבראכט, האט ער עס געגעבן אין דעם
חדר, ווו מע גיט דארטן הבואה.

איז זי ארויפגעגאנגען זען. האט זי געזען,
אז דער חדר איז פול מיט ווייץ אזוי, אז
עס האט זיך ארויסגעשאטן דורך דער לאך
פון דעם אַנגל פון דער מיר.

ל. מאטעס.

ספעציעל פאר די „גרינינקע ביימעלעך“.

אסתר בולבע און די באַבעצע.

אסתר „בולבע, בול, בול, בול!“
איז ארויס אין גאס מיט קעשענעס פול,
פול מיט קארשן.
און אסתר „בולבע, בול, בול, בול!“
האט צעטיילט פולע הויפנס
פון די קעשענעס פול
צו די קינדער פון גאס,
צו די קינדער פון גאס.

האָבן אלע געגעסן און אלע האָבן געלאַכט.
און אלע האָבן זיך די פנימער מיט רויטן זאָפּט
אויסגעשמירט

און פאַר קלאָונען געמאַכט,
פאַר קלאָונען געמאַכט.

אינמיטן איז אַ באַבעצע געקומען צוגיין.
אויסגעדאַרט און איינגעבויגן.
אין האַנט אַ שטעקן.
נאָז פאַריסן.
אַ מויל אָן ציין.
און געבעטן מיט געוויין:
— „גוט מיר אַ קאַרש,
גוט מיר אַ קאַרש!“

נחום י.

די ראַבע הון.

כאַפּט זיך אויף די הון די ראַבע
מיט אַ טומל און נעשריי:
— אוי, אַ גדולה אויף דער באַבע,
אַט האָב איך געלייגט אָן איי!

אייער לייג איך,
באַרוועס גיי איך,
גיי מיר אויף כאַדעקעס!

שטייט דער האָן, אַ גרויסער שוטה,
שטייט און ווייס גיט וואָס צו טאָן;
טרייסלט זיך זיין באַרד די רויטע:
קוקו־דיקו־דיקו־האָן!

(*) שטעקשיך.

— מאַרש, מאַרש! —
האָבן די קינדער געשריען און פון דער באַבעצע
געלאַכט.

נאָר אסתר „בולבע, בול, בול, בול!“
האָט זיך אַ וויילע פאַרטראַכט,
האָט זיך אַ וויילע פאַרטראַכט.

— מיר האָבן מער קיין קאַרשן גיט —
האָט זי מיט רחמנות געזאָגט —
און דו האָסט גיט קיין ציין.

נאָר, באַבעשי, זע:
דער קאַרשן-זאָפּט אָף מיינע באַקן איז נאָך פריש,
אָף מיינע באַקן איז נאָך רייך.
נעם דעם זאָפּט אָף דיין גומען.
ער איז זיסער פון האָניק און שמעקעדיקער
פון בלומען.

איז דאָס דער באַבעצע זייער געפעלן.
האָט זי אַ שפּרוך געזאָגט,
דעם שטעקן אויפגעהויבן,
דריי מאָל דריי געגעבן אַ קלאַפּ אין שטיין.
און אסתר „בולבע, בול, בול, בול!“
איז געוואָרן מיטאַמאָל ווי אַ פעע שייך,
ווי אַ פעע שייך.

נאָר דעם הינערשן געזינדל
גייט אינגאַנצן דאָס גיט אָן;
נו, פאַרדריסט דאָס אונדזער הינדל,
נוואַלדעוועט זי אויף דעם האָן:

אייער לייג איך
באַרוועס גיי איך,
גיי מיר אויף כאַדעקעס...

ווערט דאָס הינדל באַלד אַנטשווינגן,
נאָר פאַרגעסן אָן דער איי;
— ווייסט, מיין מאַן, אַ פיינער ניגון,
גיב קאַרשט נאָכאַמאָל אַ קריי...

רֶאָבֶערט פֿולטאָן

דער דערפינדער פון דער דאמפשיה.

(סוף)

געווענדעט קיין אמעריקע און די פארוואלטונג פון דעם שטאט ניו-יאָרק האָט אים דערלויבט צו שווימען אויף זיין שיף איבערן טייך האָדסאָן.

פולטאָן האָט צוגעטראכט פאר אמעריקע אַ נייע דאמפמאַשין און געבראַכט זי קיין ניו-יאָרק.

דעם 11=טן אויגוסט 1807 האָט מען דעם נייעם דאמפער אראָפּגעלאָזן אין וואַסער.

דער ברעג איז געווען שוואַרץ פון מענטשן. קינד און קייט זיינען אראָפּגעקומען אַנקוקן דאָס ווונדער. ביים ברעג איז געשטאַנען אַ שיף מיט אַ טרויב. פון טרויב האָט געזעצט אַ רויך און ס'האַבן זיך געשאַטן פונקען. אָט די שיף האָט דאָס אלעמען אַהער צוגעצויגן.

אַ סך פון די פארוואלטע האָבן געהאַלטן, אַז די שיף וועט זיך בשום אופן ניט קענען רירן פון אָרט און זיי זיינען שוין געווען גרייט אויסצו-לאַכן און אויסצופייפן דעם דערפינדער. פלוצלונג זיינען אלע אויפגעציטערט געוואָרן. אַ פייף האָט דורכגעשניטן די לופט. דער דאמפער האָט זיך אַ ריר געטאָן פון אָרט און דרייענדיק מיט די רעדער אַוועקגעשווומען אַנטקעגן שטראָם.

גוואלדיקע פרייד = געשרייען האָבן באַ-גלייט דעם דרייטן דערפינדער. גרויס איז געווען אלעמעס ווונדער. אַזוינס האָט נאָך קיינער ביז איצט ניט געזען. די שטימונג איז געווען יום-טובדיק. אלע האָבן באַגריסט דעם גרויסן נצחון.

דער דאמפער איז אַוועק אַלץ גיכער און גיכער און באלד אינגאַנצן פאַרשווונדן פון די אויגן.

VII.

דער אומצוטריי פון דער באַפעלקערונג צו דער נייער שיף. דער ערשטער פאַסאזשיר. דער גרויסער דערפאלג.

אין אַ וואָך אַרום האָט זיך אין די ניו-יאָרקער צייטונגען באַוויזן אַ מודעה, אַז דער

VI.

נאָפּאַלעאָן אַנערקענט נישט פולטאָנס דערפינדונג. דער ערשטער דאמפער אויפן האָדסאָן.

נאָך די צוויי דורכפאלן האָט פולטאָן פונדעסטוועגן דעם מוט ניט פאַרלאָרן. ער האָט זיך גענומען צו דער אַרבעט נאָך מיט מער ענערגיע און אויסגעבויט אַ נייע שיף, אַ סך אַ גרעסערע ווי פריער.

און דער דריטער פרוו האָט זיך אים גלענצנד איינגעגעבן.

דעם 9=טן אויגוסט 1803 האָט זיך אויפן ברעג פון דער סיין פארוואלט אַ גרויסער עולם. אלע זיינען געקומען אַנקוקן דאָס ווונדער: איבערן טייך איז געשווומען דער ערשטער דאמפער.

באַזונדערס האָט אויסגענומען ביים עולם דאָס, וואָס דער דאמפער איז געשווומען קעגן ווינט און קעגן שטראָם.

די גרויסע דערפינדונג איז אָבער אין אָנהייב ניט אָפּגעשאצט געוואָרן ווי געהעריק פון די מאַכטהאַבער.

פולטאָן האָט פאַרגעלייגט זיין דערפינדונג דער פראַנצויזישער רעגירונג. דער דאכטאָלס-דיקער הערשער פון פראַנקרייך, דער באַרימטער נאָפּאַלעאָן, האָט געקוקט אויף פולטאָנען מיט חשד און זיין דערפינדונג ניט אָנגענומען. פון נאָפּאַלעאָנס אַ פאַרבלעבענעם בריוו איז אפילו צו זען, אַז ער האָט יאָ פאַרשטאַנען די גרויסע באַדייטונג פון דער דערפינדונג. אין דעם בריוו שרייבט ער: „איך האָב דורכגעלייטעט דעם בירגער פולטאָנס פראַיעקט און עס דאַכט זיך מיר, אַז ער קען איבער-קערן אַ וועלט“.

פולטאָנס ערשטע דורכפאלן האָבן אָבער אָפּגעשטויסן נאָפּאַלעאָנען פון דעם דערפינדער.

זעענדיק, אַז אין אייראָפּע ווערט זיין דערפינדונג ניט אָפּגעשאצט, האָט זיך פולטאָן

נייער דאמפער וועט גיין מיט פאסאזשירן
2 מאל א וואך פון ניו-יאָרק קיין אלבאני*.)
צו דער באַשטימטער צייט האָט זיך ווידער
פאַרזאמלט אַ גרויסער המון אַנקוקן, ווי אזוי
די ווונדער-שיף וועט אַפשווימען. ס'האָט זיך
אַבער נישט געפונען קיין איינער, וואָס זאָל
וועלן מיטפאַרן. דער עולם האָט פשוט מורא
געהאַט. אלע האָבן אפילו געזען באַשיינפערלעך,
ווי אזוי דער דאמפער גייט, אָבער מע האָט
גענומען ריידן, אַז עפעס איז דאָ נישט גלאַט,
קיין אנדער סברה נישט — אין דער מעשה
שטעקט אַ פישוף... אויף אלעמען פלעגט די
„נייע חיה“ אַרויפּוואַרפן אַן אימה און מע האָט
געציטערט מיט איר זיך צו טרעפן.

אין אלבאני האָט זיך איבערגעחזרט די
זעלביקע געשיכטע. דער דאמפער איז שוין
געווען גרייט אַפצופאַרן און קיין פאסאזשירן
האָבן זיך אלץ נישט געפונען. פולטאָן איז געזעסן
איינזאָם אויפן דעק, פאַרטיפט אין טרויעריקע
מחשבות. פלוצלונג האָט ער דערזען, ווי
עמיצער שפאַרט זיך דורך דורכן עולם און
קומט אַרויף אויפן דאמפער. פולטאָן האָט זיך
אַליין נישט געגלויבט: זאָל דאָס זיין אַ פא-
סאזשיר?

— וואָס האָט איר געוואָלט? — האָט
ער זיך געווענדעט צום אומבאַקאַנטן מיט
אַ פראַגע.

— וואָס הייסט? — האָט זיך יענער
גע'וונדערט — איר האָט דאָך געמאָלדן אין
די צייטונגען, אַז איר נעמט אַן פאסאזשירן.
און ער האָט אַיינגעצאָלט 6 דאָלער פאַר
אַ בילעט.

דאָס איז געווען דער ערשטער, וואָס האָט
זיך באַצויגן מיט צוטרוי צו דער נייער
דערפינדונג.

פולטאָנס פרייד איז געווען אזוי גרויס, אַז
ער האָט נישט געוואוסט, ווי דעם פאסאזשיר צו
דאַנקען. ער האָט אים אָנגעכאַפט פאַרן האַנט
און גענומען זי טרייסלען, ווי ביי אַ גוטן
פריינד.

(* אַן ערך 200 קמ. אַרויף שטראָם.

— איר זייט דער ערשטער! — האָט ער
אַרויסגעזאָגט מיט אַ ציטער אין קול — איך
וועל אייך קיינמאל נישט פאַרגעסן...

און דער נאָמען פון דעם ערשטן פאסאזשיר
אויפן דאמפשיף איז טאַקע פאַרייביקט גע-
וואָרן. דאָס איז געווען איינער אַ פראַנצויז
מיטן נאָמען אַנדערע.

אינגיכן האָט די נייע דערפינדונג געוואָנען
דעם צוטרוי פון דעם ברייטן עולם. די מורא איז
אַראָפּ און די צאָל פאסאזשירן האָט גענומען
שטייגן פון טאָג. די נסיעה פלעגט געמאַכט
ווערן זייער גיך, און פאַר אלעמען איז דאָס
געווען זייער באַקוועם.

דער דערפאַלג פון דער דערפינדונג איז
געווען זייער גרויס און פולטאָן האָט געמוזט
אויסבויען נאָך עטלעכע דאמפשיפן. אין 4 יאָר
אַרום זיינען שוין געשוואַמען איבערן האַדסאָן
ביי אַ צענדליק דאמפערס.

אינגיכן האָבן זיך באַוויזן דאמפערס אויך
אויף אנדערע טייכן פון אמעריקע און אין
אנדערע לענדער.

אַ באַזונדער גרויסן דערפאַלג האָט די
דערפינדונג געהאַט אין ענגלאַנד, וווּ מע האָט
אויסגעבויט די גרעסטע צאָל דאמפערס.

באַלד האָבן די דאמפערס אָנגעהויבן צו
שווימען איבער ימען.

אין יאָר 1812 איז געקומען אַ דאמפער פון
אמעריקע קיין ענגלאַנד — דער ערשטער, וואָס
איז דורכגעשוואַמען דעם אַטלאַנטישן אָקעאַן.

דער דערפאַלג האָט פולטאָנען באַ-
פליגלט און ער האָט נישט אויפגעהערט צו בויען
אַלץ נייע שיפן מיט נייע אויסבעסערונגען. און
אזוי האָט ער געאַרבעט ביזן טיפן עלטער.

געשטאַרבן איז דער באַרימטער דערפינדער
דעם 24 פעברואַר 1825.

צווישן די נעמען פון די גרויסע דער-
פינדער פאַרנעמט פולטאָנס נאָמען איינעם פון
די בכבודיקסטע ערטער, ווייל דאָס אַיינפירן
דעם דאמפער-פאַרקער ווערט גערעכנט פאַר
איינע פון די גרעסטע אויפטוען אין דער
געשיכטע פון דער מענטשהייט.

באַארבעט פון ש. באַסטאַמסקי.

אונדזער קלוב

„שלום עליכם ווינקל“

דער 4טער קל. פון דער גימנ. ס. מ. גורעוויטש אין ווילנע האט איינגעפירט ביי זיך א „שלום עליכם ווינקל“. אין דעם ווינקל זאמלט דער קלאס צונויף אלץ, וואס האט א שייכות צו דעם גרויסן פאלקסדיכטער ש. ע. אלע זיינע ווערק אין פארש. אויסגאבן, קריטיק וועגן אים, זכרונות, ארטיקלען, פארש. נאטיצן, בילדער פון אומעטום, ווו זיי געפינען זיך נאך—ווי ביכער, זשורנאלן, קאלענדארן, צעטלעך, אנאנסן א. א. דער קלאס לייגט פאר די חברים פון אנדערע שולן אויך איינצוארדנען אזוינע ווינקלען פון יידישע שרייבער. דער קלאס לייגט אויך פאר אנדערע שולן צו בייטן זיך מיט דובליקאטן.

מאנדאלין-ארקעסטער ביי א שול.

ביי דער סענסטאכאווער יידישער פאלקס-שול האט זיך די טעג געגרינדעט א מאנדאלין-ארקעסטער. דערזייל באשטייט דער ארקעסטער פון 10 מאנדאלינעס און 2 גיטארעס. די פארזאמלונג פון דער שול האפט, אז אינדיקן וועט זיך דער ארקעסטער פארגרעסערן. פון דער רעדאקציע: מיר לייגן פאר די שולן, וואס האבן נאך די קלענסטע מיגלעכקייטן, איינצו-ארדנען ביי זיך ארקעסטערן.

מע זארגט שוין וועגן זומער-קאלאניעס.

די פארזאמלונג פון דער יידישער שול אין סענסטאכאווע האט שוין אנגעהויבן צו זארגן וועגן זומער-קאלאניעס פאר זייערע קינדער: ביי דער שול איז געגרינדעט געווארן א שפאריקאסע. יעדעס קינד טראגט אריין אין דער שפאריקאסע א געוויסע סומע, וואס ווערט פארשריבן איין קינדס נאמען. אויף דעם ציל וועלן אויך איינגעארדנט ווערן עטלעכע עלטערן-אונטערנעמונגען.

ידעה № 2

פון דער מעטעאראלאגישער סטאנציע ביי דער יינגל-שול „מפיצי השכלה“ אין ווילנע.

פאר דער צייט פון 20טן אויגוסט ביז 20טן אקטאבער איז ארויסגעפאלן 15,3 סמ. (153 מ.מ.) אטמאספערישע אפזעצונגען.

די פייערלעכע עפענונג פון דער יידישער גימנאזיע אין ביאליסטאק.

שבת דעם 13טן נאוועמבער איז אין ביאליסטאק פארגעקומען די פייערלעכע עפענונג פון דער 8 קלאסיקער גימנאזיע מיט יידישער אונטעריכט-שפראך, די רעדאקציע

פון די „גר. ביימ.“ שיקט די לערער און די קינדער פון דער נייער יידישער גימנאזיע דעם הארציקסטן מול טוב.

א גימנאזיע מיט יידישער אונטעריכט-שפראך באקומען מלוכה-רעכט.

די יידישע גימנאזיע אין ווילקאמיר (ליטע) האט באקומען מלוכה-רעכט. אין ווילקאמירער גימנאזיע ווערן אלע לימודים געלערנט אין יידיש.

פארן קינדערגארטן.

די זאמאטשע לערערין ח' ס. ווין האט אונדז צו-געשיקט א „שניי-ליד“, וואס איז געשאפן געווארן פאר די קינדער פון 1-טן לערניגער. די לערערין ווענדעט זיך צום מוזיק-לערער י. מיטליאנסקי צוצוקלייבן א פאסיקע מעלאדיע. אט איז דער שיר:

ס'פאלט א שניי, אט אזוי,
ס'פאלט א שניי, אט אזוי,
פרייט זיך קליינע קינדער,
נעמט זיך אלע
פאר די הענטלעך
מאכט א ראד געשווינדער!

איינס און צוויי, אט אזוי,
איינס און צוויי, אט אזוי,
שטעלט זיך איין אין פארן!
מאכט איין שליטעלעך,
שפאנט איין פערדלעך—
אויפן שניי צו פארן!

איינס און צוויי, אט אזוי,
איינס און צוויי, אט אזוי,
פערדלעך, לויפט געשווינדער,
קלינגט מיט גלעקלעך,
פויקט מיט פייקלעך—
ס'פארן קליינע קינדער!

ריינקייט-קאמיסיע.

דער 1טער קלאס פון דער גימנאזיע ס. מ. גורעוויטש אין ווילנע האט אויסגעקליבן א ריינקייט-קאמיסיע, וואס דארף אכטונג געבן אויף דער ריינקייט פון קלאס און פון די קינדער. אלע חודש ווערט אויסגעקליבן א נייע קאמיסיע. די ערשטע קאמיסיע האט אויסגעארבעט תקנות, וועלכע זיינען אויסגעהאנגען געווארן אין קלאס. די תקנות וועלן געדרוקט ווערן אין 4טן נומ. „ביימעלעך“.

ש פ י ל ן

בלענדעניש

דערציילט, ווי אזוי מע שפילט ביי אײך אין בלענדעניש

באשיידונגען

צו די פאלקסרעטענישן אין נומער 2

6. א חודש.

געטראָפּן: מ. טשאַרקא, מ. דאָן, פּאַרודאַמינסקי, רייזע
דגים, חיה דגים, רחל קאָזלינער (חילנע),
ב. בענסמאָן, מ. קאָפּעליאָוויטש, כייקין, ב.
צייטלין, א. גינבורג (דובילאָוויטש).

7. א קוליע שטרוי אָדער אַ בעזים.

געטראָפּן: מ. טשאַרקא, מ. דאָן.

8. מיט גאָסע.

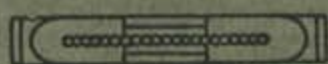
געטראָפּן: י. צאַרקא, מ. דאָן, ב. בענסמאָן, מ. קאָפּעליאָוויטש, רייזע דגים, חיה דגים, רחל קאָזלינער און כייקין.

9. א ריה.

געטראָפּן: י. צאַרקא, מ. דאָן.

10. א האָן.

געטראָפּן: י. צאַרקא, מ. דאָן, פּאַרודאַמינסקי, רייזע דגים, חיה דגים, רחל קאָזלינער, בענסמאָן, קאָפּעליאָוויטש און כייקין.

ליטווישע פאלקסרעטענישן.

1. צעברעכסט דעם אייז, געפינסטו זילבער;
צעברעכסט די זילבער, געפינסטו גאָלד.
2. אַ שוואַרצער טייוול זיצט אויף אַ גאָלדענעם
נעם שטול.
3. פינף שטאַלן, איין טיר.
4. אָן הענט און אָן פיס און דאָך קריכט עס
אויפן בוים.
5. קלענער פאַר אַן אַרבעט און בייזער פאַר
אַ הונט.
6. גייט דורך פייער און ברענט ניט; גייט
דורך וואַסער און טרינקט זיך ניט; גייט
איבער שטרוי און רוישט ניט.

אויפגאַבן.

1 א

(פון ל. ראָן)

ש. טורסע	ל. טערקס
ש. גייער	ע. קרעב

לויט די ווייטקארטן פון די 4 פערזאָן
געפינט, מיט וואָס זיי באַשעפטיקן זיך.

יידישע ווערטלעך.

איך בין געזעסן וונטאָג
און געטראַכט מאָנטאָג
צו פאַרן דינסטאָג,
האָב איך באַרעכנט מיטוואָך;
ווי קען מען פאַרן דאָנערשטאָג,
אַז פרייטאָג איז ערב שבת?

אונדזער צייטונג

מאָריס ווינטשעווסקי אלט געוואָרן 70 יאָר.
דער באַזונדער ייִדישער אַרבעטער־דיכטער מאָריס
ווינטשעווסקי (וואוינט איצט אין אמעריקע) איז פֿאַריקן
חודש אלט געוואָרן 70 יאָר.

אויסשטעלונג פון ייִדישע פֿאַכשולן.
אַנהייב אָקטאָבער איז אין בערלין פֿאַרגעקומע
אַ גרויסע אויסשטעלונג פון די אַרבעטן פון די פֿאַכשולן,
וואָס ווערן אויסגעהאַלטן פון אמעריקאַנער הילפֿס־קאָמיטע.
דזשאַניט.

שרעקלעכע ערדציטערניש אויף קאָוקאַז.
דעם 22טן אָקטאָבער איז אין דער שטאָט לענינגאָן
און אומגעגנט (קאָוקאַז) פֿאַרגעקומען אַ שטאַרקע ערד־
ציטערניש, וועלכע האָט געדויערט ביז 3 מינוט, פון
דער ערדציטערניש זיינען חרוב געוואָרן פיל הייזער. עס
זיינען דאָ אויך געהאַרגעטע און פֿאַרזונדעטע. דער
מאַטעריעלער היזק איז אויך זייער גרויס.

אַ גרויסע שרפה אין טאַקיאָ.
אין טאַקיאָ איז דעם 16טן נאָמעמבער בעת
אַ שטורעם פון אַ דונער אויסגעבראָכן אַ שרעקלעכע
שרפה, וועלכע האָט פֿאַרניכטעט דעם צפון־טײל פון דער
שטאָט.

אַ דענקמאַל דעם קאָמפּאָזיטאָר פֿ. שאַפּען.
דעם 14טן נאָמעמבער איז אין האַרשע פֿאַרגעקומען
די שײַערלעכע אָפהילונג פון אַ דענקמאַל לכבוד דעם
גרויסן קאָמפּאָזיטאָר פֿרידריך שאַפּען, וועלכער
איז געבוירן געוואָרן אין פּוילן. הייַנאָר איז געוואָרן
77 יאָר, זינט דער קאָמפּאָזיטאָר איז געשטאַרבן.

אַ גאָס אויפן גאַמען פון י. ל. פּריץ.
די באַזונדע איז דער גרויסער ייִדישער דיכטער
י. ל. פּריץ געבוירן געוואָרן אין זאַמאַשטש, די סעב האָט
דער זאַמאַשטשער מאָניסטראַט באַשלאָסן אָנצורופן איינע
פון די דאָרטיקע גאַסן מיטן נאָמען י. ל. פּריץ־גאַס.

דער גאַנצער חומש אין ייִדיש.
די טעג איז דערשינען פון דרוק איבערגעזעצט אין
ייִדיש אין אַ פֿראַכטמולער שפּראַך דער גאַנצער חומש,
די איבערגעזעצט איז געמאַכט געוואָרן דורך דעם דיכטער
יהואָש (צמערניקע).

אומגליקספּאַלן אין די קוילנאָרובן.
אַ דייטשע צייטונג האָט אויסגעזעכנט, אז בלויז
אין די פֿרייזשע קוילנאָרובן אליין זיינען פֿאַרגעקומען
פֿאַריקן יאָר 113,169 אומגליקספּאַלן. 150/0 פון די
אַרבעטער האָבן געליטן פון אומגליקספּאַלן אין טאַרלויף
פון איין יאָר.

אונדזער ערשטע פרעמיע.

אלע אַפּאַנענטן פון די „גרינינקע ביימעלעך“ באַקומען נאָר
פאַר 2 גילדן (מיט פאַרטאָ) די גרויסע זאַמלונג ייִדישע
פאַלחסמעשיות און לעגענדעס

וועגן בעל שם טוב (בעשט)

צווייטגעשטעלט פון ש. באַסטאָמסקי. 169 לעגענדעס 170 זייטן גרויסער פאַרמאָט

לעגענדעס וועגן ווילנער גאָן

געזאַמלט פון ח. לונסקי פאַר 50 גראַשן.

מיט באַשטעלונגען זיך וועגן:

Wilno, Stefańska 24 m. 28

לייענט און פאַרשפּרייט די „גרינינקע ביימעלעך“!

Redaktor-wydawca Sz. BASTOMSKI

רעדאַקטאָר-אַרויסגעבער ש. באַסטאָמסקי.

Drukarnia Sp. Wytw.-Handlowe. Wilno, Gdańska 3.